

dr JERZY KOWALSKI

**WYKAZ OPUBLIKOWANYCH PRAC NAUKOWYCH; INFORMACJA
O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH, WSPÓŁPRACY NAUKOWEJ**

**1. WYKAZ PUBLIKACJI STANOWIĄCYCH OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE
(art. 16 ust. 2 ustawy):**

A) Tytuł osiągnięcia:

- analiza procesu powstania i etapów kształtowania się konstytucjonalizmu XVIII-XX w. w Polsce na tle nowożytnego konstytucjonalizmu europejskiego – uwarunkowania polityczno-historyczne, przesłanki teoretyczne, konstytucyjne określanie typów formacji państwa polskiego: od monarchii konstytucyjnej do demokratycznego państwa prawa;
- synteza: konstytucjonalizm Rosji (historia i współczesność);
- ewolucja idei państwa prawa ku koncepcji demokratycznego państwa prawnego.

B) Publikacje dotyczące osiągnięcia naukowego:

Książki:

1. Jerzy Kowalski – *Konstytucje Polski XVIII-XX wieku a europejska tradycja konstytucyjna* – Wydawnictwo Naukowe CONTACT, Poznań 2014, ss. 522; monografia; recenzowana przez prof. dr hab. Jana Wawrzyniaka;

Praca przedstawia proces ewolucji 7 głównych konstytucji w Polsce od 1791 r. do konstytucji RP z 1997 r. Wskazano, iż konstytucje te wpisują się w cztery główne nurty konstytucjonalizmu europejskiego: - konstytucjonalizm typu monarchicznego z modyfikacjami po rewolucji francuskiej – w systemie napoleońskim (Ks. Warszawskie) a następnie wg wzoru Karty Ludwika XVIII (Królestwo Polskie); - konstytucjonalizm demokratyczno-burżuazyjny wg wzoru III Republiki Francuskiej; - konstytucjonalizm socjalistyczny (wzorowany na konstytucji Związku Radzieckiego 1936 r. – tzw. konstytucja stalinowska); - współczesny konstytucjonalizm demokratycznego państwa prawnego, kształtujący się w Europie po II wojnie światowej, a przyjęty w RP w wyniku zmiany ustrojowej. Charakterystyka zmian konstytucji nie mieści się w tradycyjnej konwencji podręcznika historii konstytucji polskich, ani w konwencji historii ustroju Polski, ani wykładu prawa konstytucyjnego w danym okresie. Szeroko przedstawiono narodziny nowożytnej idei konstytucyjnej i praw człowieka; jej realizację w XVIII w. w USA, Rzeczypospolitej i Francji rewolucyjnej. Omówiono historyczne-polityczne konteksty tych konstytucji, podobieństwa i różnice. Wskazano na odrębne procesy konstytucyjne: stałość konstytucji USA, ciągła narodowa tradycja konstytucyjna Francji

w XIX i XX wieku (a zmienne modele instytucjonalne – tzw. laboratorium ustrojowe w XIX wieku, jako ogólne wzorce dla państw Europy); w Polsce suwerenna tradycja konstytucyjna jest przerywana według zewnętrznych międzynarodowych uwarunkowań politycznych (XIX w. i po 1944 r. do końca lat 80.), przyjmowane są obce wzory ustrojowe. Zagadnienia te dokładnie scharakteryzowano. Zmiany konstytucji w okresie 1791-1997 r. określają skomplikowany historyczny proces zmian typu państwa: od monarchii konstytucyjnej do demokratycznego państwa prawa i etapy pośrednie: republika parlamentarna 1921 r. wg wzoru III Republiki Francuskiej; oryginalna koncepcja państwa autorytarnego opartego na wyróżnionej władzy prezydenta; państwo „demokracji ludowej”; państwo o ustroju socjalistycznym). W charakterystyce kolejnych zmian ustrojowych akcent położono na założenia ideowo-doktrynalne i nie omawiano szczegółowo prawa konstytucyjnego w danym okresie. Rozważono niektóre kwestie szczególne: ciągłość instytucji prezydenta RP w okresie II wojny światowej i na uchodźstwie do lat 90. XX w. – aspekt polityczno-prawny i zarazem symboliczny; przekazanie „władzy prezydenta RP na obczyźnie” L. Wałęsie jako prezydentowi „nowej” demokratycznej Polski; dyskutowany problem ciągłości prawnej państwa polskiego po II wojnie światowej i charakteru prawnego PRL; zagadnienie numeracji RP w preambule konstytucyjnej 1997 r. oraz konstytucyjne zmiany nazwy państwa polskiego do 1997 r. Omówiono proces nowelizacji konstytucji socjalistycznej, konstytucjonalizację zasady demokratycznego państwa prawa w kontekście zmiany ustrojowej, stanowiska doktryny w kwestii enumeracji zasad konstytucyjnych. Ponadto, co do konstytucji z 1997 r. – pominięto szczegółowe (podręcznikowe) kwestie prawa konstytucyjnego; w to miejsce omówiono zagadnienie recepcji europejskich standardów konstytucyjnych, zjawisko „europeizacji” konstytucji, recepcję w polskiej konstytucji niektórych instytucji i pojęć właściwych dla europejskiego prawa konstytucyjnego. Przedstawiono także obszernie stanowisko doktryny – odnośnie krytyki konstytucji, postulatów jej nowelizacji lub zmiany (szczególnie dostosowanie do prawa UE).

2. Jerzy Kowalski – *Konstytucja Federacji Rosyjskiej a rosyjska i europejska tradycja konstytucyjna* – Polskie Wydawnictwo Prawnicze IURIS, Poznań 2009 r., str. 450; monografia; recenzowana przez prof. dr hab. Marię Bujakovą – Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Pawła Józefa Safarika w Koszycach, Słowacja. Jest to próba wielowątkowej syntezy nt. przeciwstawnych kierunków rozwoju idei konstytucyjnej i jej realizacji w Europie i Rosji w dobie nowożytnej do XX wieku. Wykazano odrębne podstawy historyczno-kulturowe tych procesów w nawiązaniu do koncepcji Geerta Hofstede „zaprogramowania kulturowego”, przyjętej w naukach społecznych i politologicznych; jest ono odrębne dla kultury (i świadomości) europejskiej

i rosyjskiej. Przedstawiono (ograniczony) rozwój idei konstytucyjnych w Rosji od Katarzyny II do Mikołaja II oraz etapy konstytucjonalizmu socjalistycznego (1918-1977) i jego podstawy doktrynalne, w kontekście głównych kierunków rozwoju konstytucji europejskich. Na tle porównawczym ukazano odrębność europejskiej i rosyjskiej tradycji polityczno-prawnej. Ta pierwsza oparta jest na cywilizacji rzymskiej (i zachodniochrześcijańskiej) kulturowo obcej Rosji; ta druga – na tradycji bizantyńskiej. Jest ona podstawą rosyjskiego „antyzachodnioeuropejskiego syndromu”: wszystko co zachodnioeuropejskie jest zagrożeniem rosyjskiej tożsamości. W tym kontekście wskazano na rosyjski prawny „antywesternizm”: idea władzy absolutnej, odrzucenie europejskiej tradycji prawnej, m. in. krytyka prawa, nihilizm prawny, antylegalizm, antyliberalizm, anty-parlamentaryzm, prawo (lex)-instrumentem rewolucji, odrzucenie *ius*, koncepcji praw człowieka i ich ochrony itd. Scharakteryzowano proces zmian konstytucji Rosji – od konstytucji typu socjalistycznego (wersja 1977 r.), przez nowelizacje w okresie 1989-1990, do konstytucji Federacji Rosyjskiej 1993. Omówiono zatem ewolucję: od konstytucji państwa komunistycznego do konstytucji (formalnie) demokratycznego państwa prawa (proces recepcji współczesnych europejskich standardów konstytucyjnych). Na tle dyskusji nt. demokratycznego państwa prawa w wybranych państwach Europy (Francja, Niemcy, Polska) ukazano analogiczną dyskusję w Rosji; jej cechą była szczególna trudność w zrozumieniu „europejskich” kategorii prawnych (szczególnie prymat prawa a nie ustawy, państwo demokratyczne, państwo prawa, prawa człowieka); wystąpiła skłonność do „prawniczego eklektyzmu” – pogodzić kategorie europejskie z tradycją socjalistyczną („socjalistyczne państwo prawa”). Przedstawiono szczegółowo wybrane aspekty Konstytucji Federacji Rosyjskiej (1993 r.): na tle porównawczym ukazano ewolucję instytucji prezydenta (ZSRR-FR) i jego kompetencje; przedstawiono zmiany koncepcji państwa świeckiego (liberalna tradycja francuska – leninowski model państwa ateistycznego – konstytucyjna zasada państwa świeckiego z 1993 r. i odpowiednie rozwiązania ustawy federalnej (1997 r.) o wolności sumienia i o związkach wyznaniowych); Sąd Konstytucyjny FR: rozwiązania europejskie a zmienne losy sądownictwa konstytucyjnego w Rosji radzieckiej; koncepcja Sądu Konstytucyjnego w nowej konstytucji. Wszechstronnie zanalizowano aksjologię preambuły konstytucji współczesnych państw (np. Francja, Litwa, Portugalia, Chorwacja, Słowacja, Polska, Czechy) – tradycje historyczno-narodowe, wartości podstawowe (humanistyczne), po części – *invocatio Dei*, a w tym kontekście – stosunkowo nikły zasób aksjologii preambuły konstytucji federalnej: po rozpadzie ZSRR zakres tradycji historycznych i religijnych został obiektywnie ograniczony (częściowo na rzecz niepodległej Ukrainy). Wreszcie przedstawiono analizę konstytucjonalizacji praw

człowieka i obywatela i podstawowych wolności; przyjęto standardy europejskie, co przedstawiono porównawczo na tle tradycji europejskiej w tym zakresie.

3. Jerzy Kowalski, *Państwo prawa. Demokratyczne państwo prawne*. Antologia – Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego – Warszawa 2008 r., str. 395; recenzowana przez prof. dr hab. Wojciecha Sokolewicza. Pierwsza w piśmiennictwie polskim taka antologia.

Koncepcja antologii jest oparta na kilku ważnych przesłankach: dotyczą one aspektów teoretycznych, poznawczych, instytucjonalno-politycznych, a ostatecznie – dydaktycznych:

- a/ zasada demokratycznego państwa prawnego (urzeczywistniającego zasadę sprawiedliwości społecznej) wprowadzona nowelą grudniową z 1989 r. do tekstu konstytucji PRL z 1952 r. (ze zm.) i następnie przeniesiona do tekstu nowej konstytucji z 1997 r. jest jedną z najbardziej fundamentalnych zasad ustroju III Rzeczypospolitej; stanowi cezurę w procesie przekształceń ustrojowych od państwa demokracji ludowej (od konstytucjonalizmu socjalistycznego) do współczesnego państwa demokratycznego; aspekt ustrojowo-polityczny jest tu pierwszoplanowy;
- b/ zasada ta ewoluje od koncepcji państwa prawa (w formalnym ujęciu) do aktualnej wersji, w której istotne znaczenie mają także wartości pozaprawne, niedefiniowalne w prawie. Mając więc charakter prawnie niedookreślony, wysoce abstrakcyjny, zasada ta wymaga dynamicznej interpretacji (reinterpretacji), zarówno w doktrynie prawa, jak i w orzecznictwie sądowym, nie wyłączając sądownictwa konstytucyjnego, leży ona wszak u podstaw właściwej (prawidłowej) interpretacji przepisów przynależnych do wszystkich gałęzi prawa; powiązana zaś z ochroną podstawowych praw człowieka staje się jedną z podstaw działalności Rzecznika Praw Obywatelskich;
- c/ jest to zasada wewnętrznie złożona, bowiem odnosi się tyleż do państwa prawa, co do państwa demokratycznego i także sprawiedliwego; zarazem z zasady tej „wydobywane” są zasady pochodne (jak np. zasada proporcjonalności czy określoności prawa);
- d/ zasada ta generalnie obca w teorii i systemie prawa polskiego do 1988 roku wyznaczyła ożywiony nurt wieloaspektowej dyskusji (teoria i filozofia prawa, historia prawa, wykładnia prawa, zagadnienia instytucjonalno-prawne), w nawiązaniu do uprzednio wypracowanych w Europie koncepcji w tym zakresie.

Toteż antologia odzwierciedla główne aspekty i nurty owej dyskusji. Znajduje to wyraz w doborze (w rozumieniu autora) najważniejszych problemowo tekstów, autorstwa najznakomitszych luminarzy prawa polskiego. Teksty te uwzględniają zagadnienia teoretyczno-doktrynalne (w tym pojęcie państwa prawnego w szczególności w doktrynie

niemieckiej, państwa socjalnego, relacja państwo praworządne-państwo prawne - część I); zagadnienia historyczno-prawne (dorobek europejski od koncepcji R. von Mohla, do współczesnych dyskusji we Francji – część II); część III odzwierciedla różnorodność problemową polskiej dyskusji w aspekcie zmiany ustrojowej i zmian systemu prawa. Antologię dopełnia aneks: a/ zbiór orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego odnośnie formalnych i materialnych treści owej zasady; b/ bibliografia tematyczna. Antologia prezentuje teksty nader rozproszone w specjalistycznym czasopiśmiennictwie bądź w niskonakładowych zbiorach naukowych opracowań, pomija zaś wykładnie w powszechnie dostępnych podręcznikach prawa i poglądy wyrażane w publicystyce.

Uogólniając: antologia zachowuje charakter naukowy, mogąc służyć dalszemu rozwijaniu refleksji teoretycznej. Jednocześnie staje się przewodnikiem problemowym dla obu stron procesu dydaktycznego w edukacji prawniczej – dla wykładowców i adeptów prawa. Jednym może służyć pomocą w doborze treści zajęć. Drugim – w należyтым rozumieniu filozoficzno-teoretycznych i ustrojowo-politycznych treści wzmiankowanej zasady, co powinno przekładać się następnie na kształtowanie sfery kultury prawnej, na właściwe stosowanie tej zasady w toku wykonywania zawodów prawniczych.

Artykuły (problemowo związane z w/w publikacjami książkowymi):

1. *Pierwsza w Europie i w Polsce: konstytucja 3 maja - początek narodowej konstytucyjnej tradycji*, w: „Wiadomości Państwowego Uniwersytetu w Orle”, nr 9/2007, ss. 71-79;
2. Jerzy Kowalski, *Prawo administracyjne gospodarcze w okresie transformacji ustroju RP*, w „Polityka Władza Prawo” nr XI 2007 Instytut Prawniczy Sankt Petersburg ss. 43-47;
3. *Dwie konstytucje w II RP (1918-1939): dwa modele ustrojowe państwa polskiego* (rec. prof. dr hab. Andrzej Ajnenkiel), kwartalnik „Myśl Ekonomiczna i Prawna” nr 1(20) 2008, ss. 50-83 (WSHiP Warszawa);
4. *System organów państwowych w RP – niektóre problemy ich funkcjonowania*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji Lublin, nr 7/2008 ss. 71-85;
5. *Instytucja prezydenta w Rzeczypospolitej Polskiej – tradycja i współczesność*, „HUMANUM” Międzynarodowe Studia Społeczno-Humanistyczne - Kolegium Edukacji Praktycznej Warszawa, nr 2/2008, ss. 123-139;
6. *Ewolucja konstytucjonalizmu Rosji – perspektywa historyczna (Od pierwszych idei i ustawy konstytucyjnej 1905 r. do konstytucji Federacji Rosyjskiej 1993 r.* (rec. dr

Jerzy Rychlik), kwartalnik „IUS NOVUM” nr 1/2007 ss. 139-164 (Wydział Prawa WSHiP Warszawa);

7. *Klauzula państwa świeckiego w konstytucjach ZSRR i Federacji Rosyjskiej a państwo świeckie w europejskiej tradycji konstytucyjnej* (rec. prof. dr hab. Maria Kruk-Jarosz), część I, część II, kwartalnik „IUS NOVUM” nr 4/2007 ss. 74-97, nr 2/2008, ss. 129-157;

8. *Rosyjska Deklaracja Praw i Wolności Człowieka jako fundament Konstytucji Federacji Rosyjskiej w kontekście międzynarodowych uregulowań praw człowieka*, „IUS NOVUM” nr 2/2009, ss. 113-147;

9. *Preambuła w konstytucji Federacji Rosyjskiej*, współautor: Komarow S.A. (udział własny 60%) w: „Myśl prawnicza” wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg, nr 5/2013, ss. 46-55

II. A. Publikacje naukowe w czasopismach w bazie JRC: brak

II. B. Inne (wybrane) publikacje książkowe:

1. Jerzy Kowalski, *Становление и развитие конституционной государственности в Польше (историко-правовое исследование)*, Санкт-Петербург, Издательство Юридического Института, 2010 г. стр. 341, монография; (tytuł w j. polskim: *Powstanie i rozwój konstytucyjnej państwowości w Polsce – studium historyczno-prawne*. Wydawnictwo Instytutu Prawniczego Sankt Petersburg, 2010 r., str. 341, monografia); w piśmiennictwie rosyjskim podstawowa aktualna synteza nt. ewolucji polskiego konstytucjonalizmu w XX wieku. Scharakteryzowano konstytucję z 1921 r. (system demokracji parlamentarnej); proces zmian konstytucji – od demokracji parlamentarnej do modelu państwa autorytarnego; na tle europejskich tendencji – wskazano na specyfikę konstytucji z 1935 r.; kreuje ona model państwa polskiego odrębny od typowej dyktatury wojskowej i od państwa totalitarnego (typu faszystowskiego lub komunistycznego). Omówiono główne zmiany polityczne po 1944 roku i etap konstytucjonalizmu socjalistycznego, a następnie proces ewolucji od państwa typu socjalistycznego do modelu demokratycznego państwa prawa. Scharakteryzowano konstytucję 1997 r. (systematyka, aksjologia i podstawowe zasady, system organów państwa – kompetencje i zasady funkcjonowania). Uwzględniono też tradycję historyczną: wpływ europejskiej idei konstytucyjnej i teorii podzielonej

władzy na koncepcję konstytucji 1791 r., pierwszej w Europie konstytucji (pisanej).

2. Jerzy Kowalski, Walenty Grigoriewicz Bajew – *Европейский конституционализм Германии и Польши (опыт историко-теоретического анализа)* - Санкт-Петербург, Издательство Юридического Института, 2011 г., стр. 690; монография; (Odpowiednik tytułu w j. polskim: *Europejski konstytucjonalizm Niemiec i Polski – próba historyczno-teoretycznej analizy*, Wydawnictwo Instytutu Prawniczego Sankt Petersburg 2011 r., str. 690; monografia; udział własny 50 proc.); próba syntezy konstytucjonalizmu Niemiec XIX-XX wiek (do 1933 roku) i nie ma odpowiednika w Polsce i Rosji. Przedstawiono trzy grupy zagadnień: 1. recepcja ideologii Oświecenia, dyskurs na temat prawo naturalne a prawo pozytywne w relacji państwo/władza (m.in. historyczna szkoła prawa F. Savigny), recepcja idei konstytucyjnej (wpływ rewolucyjnej Francji) w niemieckiej myśli polityczno-prawnej XVIII/XIX wieku, poglądy na państwo i prawo (m. in. Kant, Fichte, Hegel) oraz konflikt: tendencje liberalizmu politycznego a polityczno-prawny konserwatyzm (m. in. K. Haller); 2. etapy zmian ustrojowych i konstytucyjnych: od monarchii absolutnych do monarchii konstytucyjnych szczególnie po kongresie wiedeńskim (1815-1830) (państwa Związku Niemieckiego jako konfederacja); nowe konstytucje okresu 1830-1848 – wpływ rewolucji francuskiej 1830 r.; proces jednoczenia państw niemieckich (rola Prus) i powstanie II Rzeszy Niemieckiej jako federacji i cesarstwa; konstytucja z 1871 r. (umiarkowanie demokratyczny system wyborczy, kompetencje władzy ustawodawczej, władza wykonawcza-system kanclerski, system organów władzy państwowej, system i reforma ustawodawstwa oraz pozytywizm prawniczy; powstanie Republiki Weimarskiej i konstytucja 1919 r.: federacja oraz połączenie republiki parlamentarnej (wzór Republiki Francuskiej) i republiki prezydenckiej (wzór USA); upadek republiki i początki systemu faszystowskiego; 3. porównawczo przedstawiono w zarysie etapy zmian konstytucyjnych i formy państwa w Polsce: w tym samym czasie i w tej samej części Europy wystąpiły odrębne procesy polityczne, świadomości narodowej i inne rozwiązania konstytucyjne; Niemcy: od monarchii absolutnych do monarchii konstytucyjnej, cesarstwa i republiki o mieszanym charakterze, oraz początki państwa totalitarnego; wobec Napoleona i systemu napoleońskiego: dyktator i wróg wolności a kampania 1813 r. jako wojna narodowa o wyzwolenie; od rozdrobnienia do zjednoczenia państwa, od konfederacji do federacji; Polska: od republiki szlacheckiej do monarchii konstytucyjnej; upadek państwa i niepodległości; quasi-państwo w systemie napoleońskim, gospodarcze i militarne wsparcie Napoleona a kampania 1813 jako koniec nadziei na odbudowę państwa polskiego oraz po kongresie wiedeńskim quasi-

- państwo w związku państwowym z cesarstwem Rosji; po 1918 r. - republika parlamentarna wg wzoru III Republiki Francuskiej z dominacją władzy parlamentu, oraz dalsze zmiany konstytucyjno-ustrojowe i ich polska specyfika.
3. Jerzy Kowalski, Zenon Ślusarczyk, *Unia Europejska – proces integracji europejskiej i zarys problematyki instytucjonalno-prawnej*, Polskie Wydawnictwo Prawnicze IURIS, Poznań 2006 r., str. 260; (udział własny 80 proc.); podręcznik akademicki (omówiono w autoreferacie);
 4. Jerzy Kowalski, *Polskie prawo gospodarcze publiczne – Polskie Wydawnictwo Prawnicze IURIS, Poznań 2007 r., str. 227; podręcznik akademicki; (recenzowana przez prof. dr hab. Stanisława Hoca); książka nominowana do nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP w grupie podręczników ze względu na nową koncepcję merytoryczną (omówiono w autoreferacie);*
 5. *Administracja Publiczna i Prawo Administracyjne w zarysie*, praca zbiorowa, red. naukowa Jerzy Kowalski, Mirosław Karpiuk, PWP IURIS, Poznań 2013, str. 469; podręcznik akademicki zrealizowany wskutek własnej inicjatywy jako kierownika Katedry Prawa Administracyjnego Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie; w tym dwa rozdziały autorstwa własnego: rozdział IV „Samorząd terytorialny i prawo administracyjne – wybrane konteksty europejskie” str. 71-106 oraz rozdział XIII „Status prawny pracowników administracji publicznej” str. 265-296.; w rozdziale IV syntetycznie przedstawiono problematykę: samorząd terytorialny w UE i w Radzie Europy (Komitet Regionów, Europejska Karta Samorządu Lokalnego, współpraca zagraniczna jednostek samorządu terytorialnego, Konwencja Rady Europy o współpracy transgranicznej); administracja świadcząca: prawo socjalne Rady Europy i UE - pojęcie i źródła prawa socjalnego UE, ustawodawstwo socjalne UE i jego aksjologiczne ukierunkowanie; prawo do dobrej administracji, kodeks dobrej administracji, europeizacja prawa administracyjnego. Rozdział XII - przedstawiono zagadnienia: powszechne prawo pracy a prawo urzędnicze, kodeks pracy i pragmatyki pracownicze; odrębne instytucje (od powszechnego prawa pracy) w prawie urzędniczym; regulacje określające status prawny osób zatrudnionych w urzędach państwowych (poza urzędami administracji rządowej), pracowników samorządowych, idea służby cywilnej; podstawa konstytucyjna i główne rozwiązania ustawowe; stan aktualny.

Inne publikacje – artykuły w czasopismach naukowych polskich i rosyjskich (wybór):

- *System traktatowy ustanawiający Unię Europejską*, w: „Comentationes” – zeszyt naukowy nr 2/2005, ss. 128-143 (Wyższa Szkoła Mazowiecka Warszawa); (w języku polskim);
- *Polityka i władza a współczesne społeczeństwo*, w: „Polityka, władza, prawo” współautor: Komarowa T. L. (udział własny 75%), Zesz. Nauk. VIII (2004), ss. 69-73, wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg (w języku rosyjskim);
- *Jak należy interpretować prawo – dylematy wykładni*, w: „Polityka, władza, prawo”, Zesz. Nauk. IX (2004), ss. 26-40, wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg (w języku rosyjskim);
- *Ograniczenie praw człowieka: zasady międzynarodowe i wewnątrzpaństwowe*, współautor: Durnajkin D. G. (udział własny 80%), dotyczył regulacji międzynarodowych, w: „Polityka, władza, prawo”, Zesz. Nauk. IX (2005), ss. 49-61, wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg (w języku rosyjskim);
- *Zasada podziału władzy - kierunki urzeczywistnienia*, w: „Polityka, władza, prawo”, Zesz. Nauk. X/2006, ss. 46-63, wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg (w języku rosyjskim);
- *Pojęcie i kształtowanie się idei konstytucjonalizmu*, współautor: W.G. Bajew (udział własny 70%), w: „Polityka, władza, prawo” XI/2007, ss. 37-42, wyd. Instytut Prawniczy Sankt Petersburg oraz Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. M. Szołochowa (w języku rosyjskim);
- *Normatywne podstawy procesu integracji w obszarze europejskiego wspólnego rynku*, w: „Państwo i prawo – teoria i praktyka”, wyd. Dom Wydawniczy Prawo i Państwo; Moskwa nr 8/2008, ss. 36-46 (w języku rosyjskim);
- *Konstytucyjne podstawy władzy sądowniczej* w: „Państwo i prawo – teoria i praktyka”, wyd. Dom Wydawniczy Prawo i Państwo; Moskwa 12/2008, ss. 127-139 (w języku rosyjskim);
- *Władza sądownicza jako odrębna forma działalności państwa*, współautor: Woronienkow D. N. (udział własny 50%), w: „Państwo i prawo – teoria i praktyka”, wyd. Dom Wydawniczy Prawo i Państwo; Moskwa 1(49) 2009, ss. 7-10 (w języku rosyjskim);

- *Kształtowanie się demokracji parlamentarnej w Polsce 1918-1926*, w: „Myśl prawnicza” nr 5(67) 2011, ss. 35-43, wyd. Instytut Prawniczy S. Petersburg (w języku rosyjskim);

- opublikowane recenzje w czasopismach krajowych:

- Stanisław Hoc, *Ochrona informacji niejawnych i innych tajemnic ustawowo chronionych. Wybrane zagadnienia*, Opole 2006, ss. 348; w: kwartalnik „IUS NOVUM” nr 1/2007, ss. 165-168;

- Witold Wołodkiewicz, Jerzy Krzyżówka (red. pr. zb.), *Paremie łacińskie w europejskiej tradycji prawa i jurysprudencji*, w: kwartalnik „HUMANUM” Międzynarodowe Studia Społeczno-Humanistyczne - Kolegium Edukacji Praktycznej Warszawa, nr 1/2008, ss. 244-248.

II. C-H. (katalogi zbiorów, dokumentacja prac badawczych, sumaryczny impact factor..., liczba cytowań, indeks Hirscha, kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi: brak

II. I. Referaty na konferencjach międzynarodowych i krajowych:

1. W Polsce – konferencje krajowe:

- Jerzy Kowalski, referat główny *Dynamika zmian instytucjonalnych w obszarze Wspólnego Rynku Europejskiego*; Warszawa 2006 r., organizator: Wyższa Szkoła Ekonomiczno- Informatyczna (Warszawa) i Wyższa Szkoła Mazowiecka (Warszawa), temat „Dynamiczność warunkiem skutecznego zarządzania”;

2. W Polsce – konferencje międzynarodowe:

- Jerzy Kowalski, referat *Polska – Rosja, Polacy – Rosjanie: w kręgu kulturowych i politycznych sprzeczności*; Białystok 2008 r., konferencja nt. „Relacje nowych krajów Unii Europejskiej z Federacją Rosyjską”; organizator: Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku (uczestnicy z zagranicy: University of Glasgow, Australian National University, Vidzeme University College, University of Helsinki, Państwowy Uniwersytet im. Janka Kupały w Grodnie, Państwowa Akademia Medyczna w Krasnojarsku, University of Maribor-Slovenia); tekst referatu opublikowany w zbiorze mat. z konferencji: Marek Rutkowski (red. nauk.), *Relacje nowych krajów Unii Europejskiej z Federacją Rosyjską*

(w aspekcie politycznym, ekonomicznym, kulturowym i społecznym), Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok 2008, ss. 29-48;

- Jerzy Kowalski, referat *O niektórych tendencjach zmian w prawie polskim*; Warszawa 2010 r., konferencja nt. „Nowe kategorie prawa”, organizator: Wydział Prawa i Administracji-Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie i Wydział Prawa Uniwersytetu w Bari, Włochy;

3. Konferencje naukowe w Federacji Rosyjskiej (na zaproszenie organizatorów) – referaty w języku rosyjskim, tu tytuły podano w j. polskim (wybór):

- Jerzy Kowalski, *Konstytucjonalizm Rzeczypospolitej Polskiej – tradycja konstytucyjna i stan współczesny*, Sankt Petersburg 2006, konferencja „Jednostka, prawo, państwo – historia, teoria, praktyka), organizator: Instytut Prawniczy Sankt Petersburg;

- Jerzy Kowalski, *Kulturowe tradycje edukacji prawniczej w Polsce. Praktyka, kontekst intelektualno-moralny*; Moskwa 2007, konferencja „Wychowanie, ekonomika, prawo – tradycja i innowacja”), organizator: Moskiewski Ekonomiczno-Lingwistyczny Instytut w Moskwie;

- Jerzy Kowalski, *Za dużo państwa w polskiej gospodarce?*, Kaługa 2008, konferencja „Państwo a gospodarka we współczesnym świecie”, organizator: Ministerstwo Sprawiedliwości Federacji Rosyjskiej – Oddział w Kałudze;

- Jerzy Kowalski, *System organów państwowych w RP – niektóre problemy ich funkcjonowania*, Sankt Petersburg 2008, konferencja „Optymalizacja prawotwórczego procesu; pytania teorii i praktyki”, organizator: Instytut Prawniczy w Sankt Petersburgu;

- Jerzy Kowalski, *Rosyjska Deklaracja Praw i Wolności Człowieka i Obywatela*, S. Petersburg 2013, konferencja „Rosyjski konstytucjonalizm; teoria i praktyka”, część II - w 20- lecie Konstytucji Federacji Rosyjskiej i 65-lecie Powszechnej Deklaracji praw człowieka; organizatorzy konferencji – jak wyżej.

III. Dorobek dydaktyczny

A. Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach....:

brak

III. B. Aktywny udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych

Zob. wyżej pod pkt. II.I. 1-3

III. C. Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych:

- konferencja nt. „Dynamiczność warunkiem skutecznego zarządzania”, Warszawa 2006, organizator: Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Informatyczna (Warszawa) i Wyższa Szkoła Mazowiecka (Warszawa), członek komitetu organizacyjnego w imieniu Wyższej Szkoły Mazowieckiej w Warszawie;
- IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawo, Społeczeństwo, Gospodarka”, Warszawa 2011, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie, główny organizator jako kierownik Katedry Prawa Administracyjnego Wyższej Szkoły Menedżerskiej;
- organizator seminarium uczelnianego nt. „Jakość kształcenia w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie”, Warszawa 2010, Wyższa Szkoła Menedżerska.

III. D. Otrzymane nagrody i wyróżnienia:

- w 1979 r. Srebrna Odznaka Honorowa „Za zasługi dla Warszawy”;
- w 1997 r. Złoty Krzyż Zasługi;
- w 1997 r. za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania „Medal Komisji Edukacji Narodowej”;
- w 1997 r. odznaka „Zasłużony Działacz Kultury”;
- w 2013 r. Nagroda Rektora Instytutu Prawniczego w Sankt Petersburgu za działalność dydaktyczną (nieprzerwanie w latach 2006-2012) i współpracę naukową.

III. E-F. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych i kierowanie projektami...: brak

III. G. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism:

Od 2008 roku do chwili obecnej jestem członkiem kolegium redakcyjnego kwartalnika „Biuletyn Naukowy” wydawanego przez Państwowy Uniwersytet w Orle, Rosja.

2013 r. - powołany do kolegium redakcyjnego miesięcznika naukowego „Myśl Prawnicza” (Juridическая Мысль), wydawca: Instytut Prawniczy S. Petersburg; czasopismo rekomendowane przez Najwyższą Komisję Kwalifikacyjną (ros. BAK) [ds. stopni naukowych] Federacji Rosyjskiej jako miejsce publikowania prac przez kandydatów na stopień doktora i doktora habilitowanego nauk prawnych w Federacji Rosyjskiej.

III. H. Członkostwo w międzynarodowych organizacjach i towarzystwach naukowych:

2013 r. - powołany na członka zagranicznego Stowarzyszenia Prawników Rosyjskich.

III. I. Osiągnięcia dydaktyczne

Wykładowca i prowadzący w latach 2000 - 2014 w uczelniach: Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie (obecnie Uczelnia Łazarskiego) Wydział Prawa i Administracji, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie (Wydział Prawa i Administracji), *Wyższa Szkoła Mazowiecka (Wydział Nauk Społecznych)* w Warszawie seminaria licencjackie i magisterskie oraz wykłady z zakresu: teoria prawa, prawoznawstwo, nauka o państwie, prawo konstytucyjne, prawo Unii Europejskiej, prawo administracyjne.

Łącznie promotor 85 prac licencjackich i 79 prac magisterskich. Do 2013 r. także recenzent łącznie 251 prac dyplomowych, w tym 146 prac magisterskich i 105 prac dyplomowych – uczestników studiów podyplomowych.

Na zaproszenie Instytutu Prawniczego w Sankt Petersburgu – w latach 2006 – 2012 wykładowca prawa konstytucyjnego Polski, Niemiec, Francji i Rosji w cyklach po 30 godzin. Wykłady prowadzone w języku rosyjskim.

III. J. Opieka naukowa nad studentami:

Indywidualna opieka naukowa (idea tutoring) w latach 2008-2010 w Wyższej Szkole Menedżerskiej (Wydział Prawa i Administracji) w odniesieniu do 18 studentów tego wydziału; w Uczelni Łazarskiego - w okresie 2010-2011 w stosunku do 23 studentów, w roku akademickim 2013/2014 – wobec 12 studentów V roku studiów i 8 studentów I roku studiów (Wydział Prawa i Administracji).

III. K. Opieka naukowa nad doktorantami.....:

brak

III. L. Staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich:

brak

III. M. Wykonane ekspertyzy.....:

brak

III. N. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych:

brak

III. O. Recenzowanie projektów międzynarodowych i krajowych:

brak

III. P. Recenzowanie projektów międzynarodowych i krajowych:

brak

- Inne recenzje:

2011 r.: powołany przez Radę Naukową Instytutu Prawniczego w S. Petersburgu na recenzenta pracy na stopień doktora prawa, pt. „Normatywno-prawna regulacja lobbingu” [prawo FR i innych państw], autor: S.P. Sirotenko; dysertacja zakwalifikowana (w rosyjskiej systematyce dyscyplin naukowych) do specjalności 12.00.01 – teoria i historia prawa i państwa; nauka o państwie i prawie. Tekst recenzji złożono Radzie Naukowej Instytutu Prawniczego z datą 14.II.2011.

III. Q. Inne osiągnięcia:

1. Organizator i kierownik Studium Prawa Niemieckiego (w ramach Wydziału Prawa) w Wyższej Szkole Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie w roku akademickim 2000/2001 i 2001/2002; dwusemestralny cykl zajęć (160 godz.) prowadzonych w języku niemieckim przez profesorów prawa z Niemiec i Polski dopełniony osobiście zorganizowanymi miesięcznymi praktykami dla 60 studentów w instytucjach wymiaru sprawiedliwości RFN (Prokuratura Krajowa Landu Hesja w Wiesbaden; sądy – Frankfurt n/M).
2. Organizator i kierownik Studium Prawa Rosyjskiego (Wydział Prawa – Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie), od roku akademickiego 2002/2003 do chwili obecnej. Partnerem naukowo-dydaktycznym jest Akademicki Prawny Instytut przy Instytucie Państwa i Prawa Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie. Program zajęć w wymiarze 2 semestrów – łącznie 130 godzin wykładów, prowadzonych w języku rosyjskim wyłącznie przez profesorów API przewiduje: podstawowe zagadnienia prawa rosyjskiego w zakresie prawa konstytucyjnego, cywilnego, sądowego, administracyjnego, bankowego, podatkowego, prawa regulacji handlu wewnętrznego w FR, oraz odnośnie postępowania cywilnego, administracyjnego i arbitrażowego. Dopełnieniem dydaktyki jest tematyczny lektorat języka rosyjskiego poprzedzający zajęcia z danej dziedziny prawa oraz miesięczne letnie, wakacyjne kursy tego języka organizowane przeze mnie we współpracy

z Instytutem Języka i Kultury Rosyjskiej im. Puszkina w Moskwie. Studium ukończyło dotąd 406 studentów, uzyskując dyplom sygnowany przez rektorów polskiej i rosyjskiej uczelni.

3. W 1993 r. wygrałem konkurs pod egidą Ministerstwa Sprawiedliwości na stanowisko dyrektora-redaktora naczelnego Państwowego Wydawnictwa Prawniczego w Warszawie. Stan wydawnictwa: kryzys finansowy (zadłużenie), organizacyjno-funkcjonalny i merytoryczny (pusta teka wydawnicza) wymagał radykalnych działań. Doprowadziłem do zawarcia układu przed Sądem Gospodarczym w Warszawie na sumę blisko 16 mln. zł. Układ został spłacony w terminie i w kwocie wyznaczonej przez Sąd. A więc sanację przedsiębiorstwa przeprowadziłem pomyślnie; konieczne zmiany i układy z wierzycielami spowodowały rentowność przedsiębiorstwa.

W 1997 r. na mocy decyzji Ministra Sprawiedliwości i Ministra Skarbu Państwa – przedsiębiorstwo państwowe włączono w proces przekształceń własnościowych na podstawie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. W efekcie powstała spółka z o.o. z udziałem dwóch inwestorów strategicznych: Wydawnictwo Prawnicze Butterworths (Londyn) i Wydawnictwo Naukowe PWN z udziałem Skarbu Państwa. W procesie tym zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości Prof. Leszka Kubickiego wyznaczono mi rolę likwidatora przedsiębiorstwa państwowego, zadanie wniesienia jego majątku (jako aport) do spółki; wymagało to ogromu działań organizacyjno-prawnych, wykonania wielu opracowań merytorycznych dla obu ministerstw i Rady Ministrów (decydującej o finalnej sprzedaży pakietu akcji Skarbu Państwa zagranicznemu inwestorowi prywatnemu) oraz dla wspólników. Wszystkie przypisane mi niezbędne działania zostały pomyślnie przeprowadzone, a w utworzonej spółce objąłem stanowisko członka zarządu-dyrektora/redaktora naczelnego.

Nade wszystko istotny był sukces edytorski, stanowił on podstawę odzyskania rentowności przedsiębiorstwa państwowego i umożliwił korzystne warunki prywatyzacji. Wydawnictwo powróciło na krajowy rynek wydawniczy jako poważny wydawca dzieł prawniczych. Doprowadziłem do wydania wielu dzieł autorstwa wybitnych prawników, dzieł uznawanych obecnie (w danym zakresie) jako pozycje klasyczne. Wymienić można: wielotomową edycję komentarzy do kodeksu prawa cywilnego (do ksiąg I-IV); kodeks postępowania cywilnego – tekst, orzecznictwo,

piśmiennictwo (tom I-II); komentarz do kodeksu postępowania cywilnego (część I-III); kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem; komentarz do kodeksu karnego- część ogólna; prawo spółdzielcze-komentarz do zmienionych przepisów; słownik łacińsko-polski – łacina w nauce i kulturze; prawo dewizowe-komentarz; oryginalne studium: Japonia. Przestępczość na marginesie cywilizacji. Spośród autorów tych dzieł można wymienić prawem przykładu: Stanisław Rudnicki, Janusz Pietrzykowski, Kazimierz Piasecki, Jan Winiarz, Tadeusz Ereciński, Jerzy Ignatowicz, Andrzej Zoll, Zbigniew Cwiąkański, Kazimierz Buchała, Jerzy Pieńkos, Brunon Hołyst.

